

BLINDGANGERS AAN DE VOORAVOND VAN DE G20

Door: Victor A.C. Remouchamps. Luitenant-kolonel der Artillerie b.d.

Militair en politiek analist

Datum: 7 juli 2017.

Inleiding

De regering Obama heeft in zijn achtjarige regeringsperiode het Rusland van Poetin als de grootste bedreiging voor de belangen van de USA beschouwd en - gestuurd door die benadering - richten Democraten voortdurend hun pijlen op Rusland. Na de onverwachte nederlaag van hun presidentskandidaat en de verkiezing van Trump groeide de Democratische angst dat Washington door de vermeende relaties van diens *inner circle* met Russische functionarissen, rap toenadering zou zoeken tot het Kremlin. Daarom blijven Democraten en hun pionnen in de Amerikaanse inlichtingenwereld krampachtig zoeken naar een bevestiging van een dergelijke relatie om in één klap twee vliegen te slaan: de afzetting van Trump en het versterken van het Russische dreigingsbeeld.

Het lijkt er op dat de omstandigheden waaronder Trump en Poetin een overeenkomst kunnen en willen sluiten, in de achterliggende maanden steeds ongunstiger zijn geworden en de vraag, wie van beiden - gelet op de lopende ontwikkelingen - het meest zou profiteren van zo'n overeenkomst, willen en kunnen Westerse experts nog steeds niet beantwoorden. Wanneer de omvang van de donkere wolken die boven beider hoofden drijven, scherper wordt aangezet, is een antwoord op die vraag wellicht te geven.

Donkere wolken boven Rusland

Op de buienradar boven Rusland is herkenbaar waar de intensiefste en meest langdurige buien te verwachten zijn resp. zullen blijven vallen. De aanhoudende regen op economisch en financieel gebied heeft de levensomstandigheden van de doorsnee Rus ernstig aangetast. Tien jaar lang heeft Poetin Sinterklaas gespeeld voor zichzelf en zijn *inner circle*. Regelmatig heeft hij ten koste van de Russische samenleving een greep in de staatskas gedaan om zijn binnen- en buitenlandse hobby's te financieren. Helaas heeft hij geen oog gehad voor de ontwikkelingen op de olie- en gasmarkten, noch voor de slepende tred van een optreden in de Donbas en het Midden Oosten in combinatie met de strijd tegen het groeiende geweld van het binnenlandse islamitische extremisme. En de nabije toekomst biedt geen soelaas. Het ligt niet in de verwachting dat olie- en gasprijzen op de korte termijn een stevig stijgende tendens gaan vertonen en steeds duidelijker wordt dat ook Rusland niet meer kan ontkomen aan de sterker wordende verbinding tussen het binnen- en buitenlands extremisme.

In artikelen uit de achterliggende periode is de lezer herhaaldelijk gewezen op de groeiende waarschijnlijkheid van een conceptuele en zelfs een fysieke verbinding van twee door de IS-beginselen gestuurde emiraten aan de poreuze zuid- en zuidoostelijke grens van de Russische Federatie (RF). De aankondiging dat de RF samen met voormalige Sovjet Staten, verbonden in het GIS, een sterk antiterrorismefront gaat vormen, heeft de kans op een

dergelijke verbinding niet kleiner gemaakt. Sterker nog. Ondersteund door extremistische structuren uit één of meerdere Centraal Aziatische staten, heeft het terroristische geweld Sint Petersburg bereikt¹ en strekt het islamitisch extremisme zijn tentakels vanuit de Noord Kaukasus² naar het hartland van Rusland uit. Het is daardoor zelfs de doorsnee Rus duidelijk geworden dat de veiligheid van Rusland ernstig in het gedrang kan komen en dit moet, gezien de huidige economische malaise, voor de nabije toekomst zeker geen geruststellende gedachte zijn.

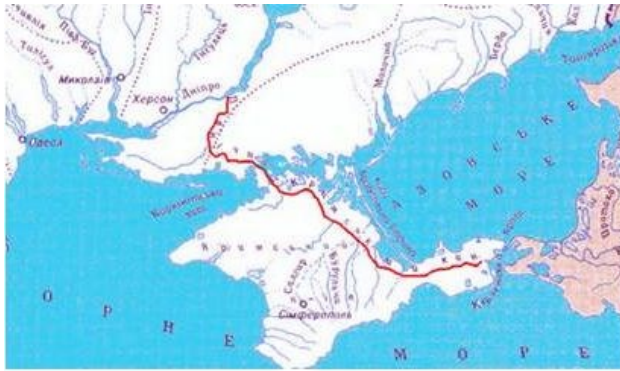

De bomaanslag op 13 april 2017 tegen een metrotrein in Sint Petersburg (Foto: ANP)

De misrekeningen van het Kremlin beperken zich niet tot het binnenland. De Russische samenleving moet ook bloeden voor Poetins avonturen in het Midden Oosten en m.n. in Syrië. Van de optimistische verwachting dat het klusje in Syrië in een half jaar zou zijn geklaard, is natuurlijk niets terechtgekomen. Poetin die zich voortdurend op zijn historische kennis beroept, heeft het evaluatierapport van het Sovjet-optreden in Afghanistan blijkbaar nog niet helemaal uitgelezen en stevig

bestudeerd. Bovendien is Poetin er achter gekomen dat Trump een ietwat andere opponent is dan het socialistische praathuis uit Chicago. Dit hebben twee gebeurtenissen wel onderstreept: de kruisraketbeschieting van de Syrische luchtmachtbasis Shayrat bij de stad Homs op 7 april³ en het neerschieten van een Syrische SU-22 op 19 juni. Op die twee incidenten reageerde het Kremlin door een tweede luchtmachtbasis ten oosten van Damascus van de grond te trekken. Een kostbare zaak ten koste van het levensgeluk van de Rus en Russin in de straat.

Ook Poetins verlangen naar een *Novorossiia* aan de Zwarte Zee is een bodemloze financiële put geworden. Rusland is er niet in geslaagd de meest primaire voorzieningen over te nemen, die door Oekraïne werden verzorgd. De aanvoer van water is gestopt. Het “*Noord Krim kanaal*” dat water vanuit Oekraïne naar de Krim transporteerde, functioneert niet meer. De Krim is ontkoppeld van het Oekraïense elektriciteitsnet en de aansluiting op het Russische net levert alleen maar storingen en langdurige onderbrekingen op. Bovendien zal de nog te bouwen brug bij Kertsch nauwelijks voldoende capaciteit hebben om regelmatig vracht- en personenverkeer van Rusland naar het schiereiland te verzorgen. Voorzichtige ramingen hebben aangetoond dat alleen al het herstellen van de watervoorziening van het schiereiland, Rusland een onverwachte financiële strop van ten minste \$5 miljard⁴ zal bezorgen.

Het "Noord Krim Kanaal" Een van de redenen van Chroetsjov om de Krim op 19 februari 1954 aan Oekraïne toe te wijzen (foto wikimedia/Alexander Kaasik)

Op dit moment leeft 15 % van de Russische bevolking, een kleine 22 miljoen Russen, onder de armoedegrens. Dat is 5 miljoen méér dan vijf jaar geleden.⁵ Twee derde van de bevolking heeft geen geld in de beurs om dagelijks een warme maaltijd op tafel te zetten. Op het platteland verslechtert de economische situatie progressief. Zelfs nog sneller dan in de regio Moskou. Ondanks geruststellende woorden van Poetin, benadrukt door de immer papegaaierende staatsmedia, hebben financiële experts gewaarschuwd dat het Russische banksysteem voor een bankroet staat.

De Russische president moet snel een list verzinnen om de veiligheid en welvaart van de Russische bevolking te kunnen garanderen. Daar is *snel geld* voor nodig en daarom staken direct na de verkiezing van Trump de geruchten de kop op, dat het Kremlin zou streven naar een overeenkomst met Washington om de sancties te verlichten en op die manier de financiële ruimte te vergroten. Het feit dat Poetin aan Lavrov, zijn minister van Buitenlandse Zaken, de opdracht heeft gegeven om een oplossing te zoeken voor de wurgende werking van de sancties, is opmerkelijk. Zonder een geldgenererende oplossing kan hij zijn avonturen in het Midden Oosten en Oost Oekraïne niet beëindigen. Bovendien heeft hij dringend geld nodig om zijn "inner circle" rustig te houden, die te lijden heeft van de groeiende binnenlandse onrust in de RF. Het is helder geworden dat de buienradar niet veel goeds voor de RF in petto heeft.

De man in het Rad van Fortuin

Minister van Buitenlandse zaken Rex Tillerson in gesprek met minister Lavrov op 12 april tijdens hun ontmoeting in Moskou Foto : (Sergei Chirikov/European Pressphoto Agency)

Tijdens zijn verkiezingscampagne en kort na zijn overwinning heeft *dealmaker* Trump wel eens laten doorschemeren in de markt te zijn voor een overeenkomst met Poetin. Samen met de Russische potentaat meent hij meer kans te hebben om de twee gezichten van het islamitische kwaad - IS en Al Qaida - te vernietigen. Een *win-win* situatie. Begin dit jaar heeft hij de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Tillerson opdracht gegeven om te zoeken naar een opening de Westerse sancties te versoepelen en een overeenkomst te

sluiten. De talloze pogingen van Democraten en Obama-adepten binnen de Inlichtingenwereld rijden die opdracht echter in de wielen. De benodigde steun in het Congres zal een dergelijke overeenkomst op dit moment zeker niet kunnen krijgen. Vier onderzoeken o.m. door een door liberalen overheerste *Special Council* zijn op de rails gezet om bewijzen boven water te krijgen, Bovendien heeft de Senaat met een overtuigende meerderheid van 98 tegen 2 gestemd voor nieuwe sancties tegen Ruslands Inlichtingen- en defensieorganisaties, om het land te straffen voor de - nog steeds onbewezen - pogingen de presidentsrace van 2016 te beïnvloeden.⁶ De nieuwe vermoedens over hacken en computerstoringen door Russische overheidsorganen brengen hierin geen verschuiving.

Tillerson heeft door die ontwikkelingen nauwelijks ruimte om aan Trumps verlangen naar een nauwere samenwerking met de Russen, tegemoet te kunnen komen. Hij heeft voor de *House Foreign Affairs* Commissie geprobeerd duidelijk te maken waarom die stap op de langere termijn een brug te ver zou zijn. Hij wees de Commissieleden er op dat een constructieve dialoog met Rusland zou worden doorkruist⁷ en de effecten daarvan nog lang gevoeld zouden worden. Hij maakte echter ook duidelijk zich aan eerder gemaakt afspraken te houden. Op een vraag van de Commissie in die richting, antwoordde Tillerson: *"The U.S.'s is willing to facilitate the peace settlement in Donbas and confirmed that anti-Russia sanctions will stay until the full restoration of Ukraine's sovereignty and territorial integrity"*.

De Trump-regering heeft die sancties zelfs aangescherpt⁸. Het Ministerie van Financiën meldde dat het Amerikanen verboden is om leningen af te sluiten, die langer duren dan negentig dagen, en twintig bedrijven⁹ die deel uitmaken van het energiebedrijf *Transneft*¹⁰ zijn op de sanctielijst geplaatst.

Daarmee had Poetin blijkbaar geen rekening gehouden. Met het oog op een nakende versoepeling van het Westerse sanctiebeleid, was hij gestart troepen in het Militaire District Zuid (Rostov a/d Don) aan de Oostgrens met Oekraïne te versterken.¹¹ Vermoedelijk zal hij met het verloop van de oefening ZAPAD 2017 die in september is gepland, proberen de USA alsnog te overtuigen van de noodzaak met hem een overeenkomst te sluiten en de sancties te verlichten. Maar hij zal zeker niet nalaten te benadrukken dat een dergelijke overeenkomst weigeren, de USA duur kan komen te staan.

De realiteit dwingt tot herbezinning in Washington en Moskou

Het wordt zowel binnen als buiten de vergaderzaal van de G 20 een spannend verhaal. Buiten tienduizenden agressieve demonstranten. Binnen twee hoofdrolspelers die zich voorbereiden op een spelletje armpje drukken. Andere deelnemers zullen er niet of weinig toedoen.

Moskou heeft een overeenkomst nodig om zijn belangen in binnen- en buitenland veilig te kunnen stellen en de Russische burger rustig te houden. Van de Europese landen hoeft Poetin geen steun te verwachten. Bij de landen van het *Normandy Format*¹² waar Frankrijk, Groot Brittannië en Duitsland de West-Europese kern vormen, is de bereidheid om de sancties tegen Rusland te verlichten, nauwelijks aanwezig. Frankrijk heeft zelfs aangekondigd zijn sancties tegen Rusland aan te zullen scherpen.

In Rusland heeft de beroering in de US politiek geleid tot een scherpe ombuiging van de pro-Trump artikelen in een over de gehele lijn negatieve berichtgeving over Amerika. In die

berichtgeving worden Obama en Hillary Clinton de schuld gegeven van die ontwikkelingen. De belangrijkste Russische media verspreiden een soort semi-mythische benadering van de Verenigde Staten, waarbij een *“Wereldomvattende samenzwering door de Amerikaanse regering”* (voorlopig zonder Trump met name te noemen) verantwoordelijk is voor intriges tegen Rusland.

Het opschroeven van de militaire gevechtskracht in de Donbas lijkt een van de weinige (misschien wel de laatste) troefkaarten te zijn, die Poetin over heeft. Misschien dat een *tête-à-tête* tijdens de G20 bijeenkomst van 6 en 7 juli in Hamburg, de mogelijkheid biedt om elkaar diep in de ogen te kijken. Of dat tot enig resultaat zal leiden is nog maar de vraag. Het is te hopen dat Oekraïne niet het kind van de rekening van de huidige impasse zal worden. De vraag is welke troefkaarten het team Trump in de mouwen heeft. Tot nu toe heeft de president-zakenman wijselijk het achterste van zijn tong niet laten zien en dat is een verademing na de babbelbox uit Chicago. Het maakt veel deelnemers aan de G 20 tafel onzeker en onrustig, omdat de vraag *“wat is de aanpak van deze POTUS”* door geen van de G 20 deelnemers nog beantwoord kan worden.

¹ Tussen Plosjad en het Tekhnologischesky Institut kwamen op 3 april 16 mensen om het leven en raakten 44 zwaar en licht gewond.

² Zie artikel *“De Aarde scheurt, de Hemel kleurt”*.

³ 60 kruisraketten vernietigden basisfaciliteiten en negen Syrische jachtbommenwerpers.

⁴ Een bedrag hoger dan de totale uitgaven voor ziektekosten van de Russische Federatie.

⁵ Bron: rufabula.com en charter97.com.

⁶ *An additional 38 entities, including 2 Russian officials, will have their assets frozen, and they will be forbidden from doing business with U.S. citizens and companies or raising financing in America.*

⁷ Tillerson: *“I would urge Congress to ensure any legislation allows the president to have the flexibility to adjust sanctions.”*

⁸ De Senaat stemde vóór uitbreiding van de sancties met 98 tegen 2 stemmen. Hetgeen betekende dat zelfs de meerderheid van de republikeinen voor deze uitbreiding hebben gestemd.

⁹ Bovendien werden de tegoeden van 38 organisaties bevroren, inbegrepen twee regerings-vertegenwoordigers. Deze werd verboden om nog verder zaken te doen in de USA.

¹⁰ Het moederbedrijf *Transneft* stond al op de sanctielijst.

¹¹ Zie artikel *„Vom Osten nichts neues“*.

¹² De *“Normandy Contact Group”* bestaat sinds februari 2015 uit een groep van senior afgevaardigden van Rusland, Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië en heeft als doel de problematiek in Oost-Oekraïne op te lossen. De groep gebruikt daarvoor met name telefonisch contact tussen de vertegenwoordigers van Oekraïne en de presidenten en hun ministers van Buitenlandse Zaken van de hiervoor genoemde West-Europese landen en Rusland. De *“Normandy Format”* heeft de volledige steun van de VS.